

Debat

Urland: Vi er et lille land. Men regeringen skal turde tænke større i udnyttelsen af det

Danmark har ikke meget land, men vi kan bruge det til flere ting ad gangen. Derfor er der brug for en helhedsorienteret arealstrategi til gavn for både klima og miljø, skriver Helga Grønnegaard.

Danmark kunne med fordel lade sig inspirere af England, der allerede er i gang med at overveje, hvordan landets samlede areal kan bruges bedre, skriver Helga Grønnegaard. Foto: Ida Marie Odgaard/Ritzau Scanpix

Helga Grønnegaard Partner og projektchef for strategisk udvikling, Urland

Dette indlæg er alene udtryk for skribentens egen holdning. Alle indlæg hos Altinget skal overholde de presseetiske regler.

England står over for en lang række arealudfordringer, der kun kan gå op, hvis de løses samlet.

Udfordringerne handler om at beskytte og genoprette økosystemer som grundlaget for et stabilt klima, økonomi, fødevarer sikkerhed og rentable landbrugsvirksomheder.

Samtidig har regeringen forpligtet sig til at bygge 1,5 millioner boliger og en ny infrastruktur til grøn energi.

Derfor ønsker regeringen i England en national samtale om de nødvendige ændringer i arealanvendelsen frem mod 2050. Forslaget til "[Land Use Framework](#)" er netop sendt i høring frem til den 25. april 2025.

“

Det er netop et paradigmeskift af historiske dimensioner, vi har brug for, for at gøre op med den sektoropdelte tilgang til de danske arealer

Helga Grønnegaard

Partner og projektchef for strategisk udvikling, Urland

Lyder de problemstillinger bekendte? Ja, behovet for at lægge et nyt arealpuslespil ud fra samlede, afvejede hensyn mellem forskellige samfundsbehov er lige så stort her i landet.

Regeringen varslede da også en samlet visionsplan for dansk landbrug i regeringsgrundlaget i 2022, "En samlet visionsplan skal ligeledes adressere de samlede mål for arealanvendelsen i Danmark til landbrug, natur, udbygning af vedvarende energi mv." Det var de første ambitioner for arbejdet i Den Grønne Trepert.

Siden fulgte offentliggørelsen af den grønne trepart og regeringens "Aftale om et Grønt Danmark" med den nye grønne arealfond med en beholdning på 40 milliarder kroner.

"Vi lægger sporene til årtiers store forandringer. Med etableringen af Danmarks Grønne Arealfond sætter vi 40 milliarder kroner af til en kæmpestor omlægning af danmarkskortet," sagde økonomiminister Stephanie Lose (V) under pressemødet.

Det er netop et paradigmeskift af historiske dimensioner, vi har brug for, for at gøre op med den sektoropdelte tilgang til de danske arealer, hvor selv ressortområder internt i staten har kæmpet om de begrænsede arealer til for eksempel lavbundsprojekter, naturgenopretning, skovrejsning og energiparker.

Vi kan både tage hensyn til klimaet og producere fødevarer

Ligesom i Danmark så optager landbrug også langt hovedparten af arealet i England. Derfor tager regeringen (i England) udgangspunkt i, at arealændringer først og fremmest vil berøre landbrugsjorden, når den samlede arealkabale skal gå op.

Tænk, hvis regeringen havde gennemført samme øvelse her i landet til grund for, hvad der er lanceret som en historisk, grøn arealomlægning

Helga Grønnegaard

Partner og projektchef for strategisk udvikling, Urland

På knap 20 procent af landbrugsjorden skal der ske ændringer, men det er kun på halvdelen, at der ikke længere kan dyrkes fødevarer svarende til 760.000 hektar.

På det øvrige areal vil vidtgående hensyn til miljø og klima kunne opfyldes, samtidig med at der kan dyrkes fødevarer.

Pointen fra den engelske regering er, at samfundsmål for biodiversitet, vandmiljø, klimatilpasning og forebyggelse af klimaforandringer i høj grad kan lade sig gøre gennem multifunktionel arealanvendelse.

Som en del af den offentlige samtale præsenterer den engelske regering en analyserapport med kortdata, der på landsplan viser potentialer for blandt andet landbrug, skovrejsning og forskellige naturtyper, herunder konflikter og synergier mellem de forskellige formål.

Formålet med denne oplyste nationale samtale er at udvikle principper for strategisk fysisk planlægning og "State of Art" kortdata til at understøtte multifunktionel arealanvendelse.

Regeringens visionsplan tænker snævert i stedet for at tænke stort

Tænk, hvis regeringen havde gennemført samme øvelse her i landet til grund for, hvad der er lanceret som en historisk, grøn arealomlægning.

Men regeringens lancering af en kæmpe stor omlægning af Danmarkskortet er ikke startet med en national arealstrategi og planprincipper for koordineringen af de mange arealmål og udbetalingen af de enorme summer til tilskudsordninger og jordopkøb.

“

Når vi har mål, hvis indfrielse vil kræve flere arealer, end vores lille land rummer, er det helt nødvendigt med en arealstrategi og planprincipper for multifunktionel arealanvendelse

Helga Grønnegaard

Partner og projektchef for strategisk udvikling, Urland

Det, der i regeringsgrundlaget startede som en visionsplan for en samlet løsning for arealomlægning, er nu foreløbigt indsnævret til 23 projektplaner for udpegning af arealer, der skal tilbageholde henholdsvis kvælstof- og klimagasser fra landbrugets marker og opsuge CO₂ i nye skove.

Virkemidlerne til at realisere projekterne er de velkendte støtteordninger til kvælstofvådområder, udtagning af lavbund og skovrejsning, der er blevet lanceret som Danmarks Grønne Arealfond, selvom det slet ikke er en fond, men altså helt traditionelle støtteordninger. Ansvar for dem er spredt ud på Landbrugsstyrelsen, Miljøstyrelsen og Naturstyrelsen.

Med de nye økonomiske muskler kunne vi måske nok have forventet, at støtteordningerne ville blive omstruktureret, så de i langt højere grad præmierer flersidig målopfyldelse, ligesom den store kompleksitet i arealpuslespillet på tværs af offentlige og private finansielle aktører burde være tænkt ind i nye finansieringsmodeller.

Lav en arealstrategi og brug det til flere ting ad gangen

Ingen kan være i tvivl om, at vi har brug for en enorm indsats for at genoprette den katastrofale tilstand i vores fjorde og kystnære områder.

Men uden det efterspurgte nationale prioriteringsgrundlag for helhedstænkning i vores arealanvendelse risikerer projektplanerne at kolliderer med andre samfundsmål, arealønsker og jordmarkeder, så snart de skal implementeres gennem frivillige aftaler med lodsejere.

Når vi har mål, hvis indfrielse vil kræve flere arealer, end vores lille land rummer, er det helt nødvendigt med en arealstrategi og planprincipper for multifunktionel arealanvendelse. Det ved regeringen i England.

Her er etableringen af 1,5 millioner nye boliger og infrastruktur til grøn energi en anledning til at invitere til en offentlig samtale om udvikling af de principper, der skal forme det store arealpuslespil frem mod 2050.

En tilsvarende anledning havde regeringen i Danmark med Den Grønne Trepert, men greb den ikke. Derfor risikerer vi, at en omlægning af danmarkskortet bliver en øvelse om at forhandle udmøntning af snævre tilskudsordninger med lodsejere.

Mon ikke almindelige mennesker drømmer større om et Grønt Danmark?

Helga Grønnegaard

Partner og projektchef for strategisk udvikling, Urland